

ATALAR DEYİR

ATALARSÖZÜ

İşləyən

Bey Hadi

Turuz-Tebriz

2000

ac gəzməkdənsə, tox ölmək yeğ.

ac göz (gözü ac) yiyər, özüdə doysa, gözü doymaz.

ac itin götün, tox it yalar.

ac qudurqan olar, tox oynayan.

ac qurdlar, ağz ağza yatar.

ac nə edməz, tox nə deməz.

ac oldun çobana qoşul, yoruldun karvana.

ac, acınan yatar, dilənçi doğar.

ac, qılncı çapar.

aca qazan asdım, üşüyənə odun yaxdırma, o yiyər sıçar, bu qızar vurar.

aca yaxınlaşma, toxu dindirmə, biri yiyər, biri sıçar.

acgöz, yalançı toruna düşər.

acı işlətmə, toxu dəprətmə.

acıdı utma, dadlıdır atma

acığan yatmış, acıyan oyaq.

acıqlıda baş çatmaz (**baş çatmaz**: ağır olmaz)

acın evində, nə od olar nə ocaq.

acın inancı yox, toxun amanı.

acından gün orta durur, buğların yağ ilə burur.

acındırsan arsız, acıqdırsan hırsız (oğru) olur.

aclıq nə etdirməz, toxluq nə dedirtməz.

aclıq, adama oyun öyrədən.

açarın gücü, qıfılı basar.

açılan solar, ağlayan gülər.

ad var adamı bəzir, adamda var adı bəzir.

adam necə başarır öylədən yaşayır.

adam olmaq asda asda, heyvan olmaq bir anda.

adam otaran çox olar.

adam unutmaqla umut tapır.

adam var 'ər' dəyişir, adamda var 'əl' dəyişir.

adamdı adam, olmasa puluda, heyvandı heyvan, atlas olsa çuluda.

adamı başdan tanı, ağacı yaşdan.

adamı sözilə tut, heyvanı burnunuyla.

adamı təpər (qeyrət) işlədər, dəyirmanı su. (adamı təpər (qeyrət) işlədər, dəyirmanı yel).

adamın üzünə yok, sözünə bax.

adamın vayı,xocanın payı.

adın nədir ? dərviş, pulilə olur hər iş, pulun var giriş, pulun yok sürüş.

adın nökər, durma bekar.

ağ dediyin alqışdır, qara dedin qarqışdır.

ağ saqqal sözün, axıra saxlar.

ağa toxdur, nökərə yoxdur.

ağac kəsildi düşdü yerə, dost oldu baltaynan ərə.

ağac, kökündən su içər.

ağacı ortasından tutan, iki başdan vurar.

ağacın barı, iyidin yarı. (yarı: köməyi).

ağacın kökü yerdədir, adamın gözü yerdə.

ağacın qurdu, öz dibindədir.

ağalar sözə baxmır, qağalar söz başarmır.

ağaran baş, ağlayan göz, gizlənilməz.

ağası qul olanın, qulu quduran olur.

ağaşdan budaxdan, biridə gəldi bucaxdan.

ağıl olur yaradan, sınır olur ondan ayıran.

ağır basar, yeyni qalxar. (**yeyni**: yüngül).

ağır daş, batman döyər.

ağır daşı yel qoparmaz, sel aparmaz.

ağır qazan, gec qaynar.

ağırlıq qızıl qala, yüngüllük başa bəla.

ağız bəzəyi sözdür, üz bəzəyi, göz.

ağız yağlanar, mala baxsan, könül dincələr, pul qazansan.

ağız yandıran aşı, qaşıq tanıyar.

ağızdan çıxan söz, yanılmaz. (**yanılmaz**: dönməz).

ağrısız baş, qəbirdə olur.

ağzı açığın malını, gözü açık yiyər.

ağzı yağlanan, dili bağlanan.

ağzın aç, "dişi" olsa qaç.

axan arx, axmadan durmaz.

axan suya dayanma, hər bir sözə inanma.

axdaranda tapılmaz, gərəkəməzsə (boş yerdə) guruldar.

axmağa yaxınlaşan, başlı (uslu) olmalı, yamana yaxınlaşan, yaxşı olmalı.

axmağın ağası olunca, başlının (uslunun) , nökəri ol.

axmağın atı, noxdayla gəzər.

axmaxla aş işməkdən, ağıllıya daş daşı (ağıllıynan daş daşı) .

axmaq baş, ayağa daş.

axmaq başdan, baş çıxmaz. (us çıxmaz).

axmaq elçi, iki xalqı pozar.

axmaq susanda, uslu görünər.

axşam döz, yarın göz (gör) .

axşam qon ertən (tezdən) köç.

axşamın sırtın, dan bilir.

axtar, axtaranıvı gəz gəzənivi

axtaran tapar, yoğuran yapar. (yoğuran: oğan).

al geyən, alınır. (satılır).

al utanma, ver qorxma.

alcıya altı azdı, vericiyə beşdə çok.

alçağı ayaxdan yıx, böyüğü başdan.

alçak xalqın ağısı böyük olur.

alçaq yerdə yatma, sel alır, uca yerdə yatma, yel alır.

alıb vermək, görüş qaydası, gedib gəlmək, elçi qaydası.

alqaçan su, dənizə çatmamış (**alqaçan**: **alaqaçan** oyan buyana qaçan su).

allah bilir, qul sezir (görür) .

allah ona qıymasın, tanrısı var saxlasın.

alma dalda durunca, hər kərkəs daşını atar.

alma, dibindən uzağa düşməz.

altın başlı qadından, paxır başlı ərəkək yey.

anadan doğmaq, ölmək üçündür.

anam elə çox bilirki, kündəni xırda salır, atam elə çox bilirki, ikisin birdən alır.

ananın aşısı, təndirin başı.

anbar sıçanı, ac qalmaz.

anıya yaxın, qızdan qox, meşiyə yaxın, qurddan qox.

anqıran eşşək, öz tayın tapar.

anlağlıya sivri sinək saz gəlir, anlağsız, zırna dövül az gəlir.

aparanda, sel aparır, yel aparır.

arada yeyir, qırağda gəzir.

aranın dağı var olsun, qarlıda olar, qarsızda, iyidin başı sağ olsun, varlıda olar, varsızda.

ardınca qoşun qoşun uşaqlar, əhvalına kimi gülər kim ağlar.

arxadan gələn düşman, üzə gəlincə dostlaşar.

arxadan kəsər, ətəyə yamar.

arxadır yurdumuza, eşq olsun ordumuza.

arxlar axar, çaylar olar.

arıdan arı, gündən duru.

arığ ata, qamçıda ağır gəlir.

arıq ata, qamçı düşman, yırtıq dama, damcı düşman.

arın (təmiz) su axar, kirlisi qoxar.

arının ağına (zəhərinə, ağrısına) dözüb, balını süz.

arpa pişər, işiniz düşər.

arpa yeyən, ipək geyən.

artıq aş, qabında dursun, artıq söz, içində.

artıq mal, göz çıxarmaz.

artıq tamah daş yarar, daş qayıdıb baş yarar.

arzu varıydı bucağa, süründü düşdü qucağa.

asdarı üzündən baha.

asılmamış qazanda, ovlanmamış dovşandan şorba pişməz.

astar bol olmayınca, üzə gəlməz.

aş, hamıdan baş.

aşı pişirən yağdır, gəlinin üzü ağdır.

aşıçı (dabbax) sevdiyi dərini, daşdan daşa vurur.

aşığın sazın al, gəlinin nazın al.

aşığın sözü qurtulanda, yaram yaram çağırar.

aşıq gələr sazılə, gəlin gələr nazılə.

aşın az çoxun qazan bilməz, qab bilər. yolun az çoxun ər bilməz, at bilər.

aşırıb doymayan, yalamaqla doyamaz.

aşq ağladar, dərd söylədən.

aşq girdi başa, us (ağıl) çıxdı qaça.

aşqın gözü kor, qulağı kar (olur) .

at aylığın, dəvə illigin düşünür.

at bəslənirkən, qız istənirkən.

at ər altda, ər təpər (qeyrət) altda.

at görəndə axsar, su görəndə susar.

at gücünü karvanda gör, mərd gücünü meydanda.

at qaça qaça, quş uça uça yetişər.

at qazığı gümüşdən, yol azığı yemişdən.

at minənindi, ev qonanın, don geyənin.

at olmasa, yol olmaz, dil olmasa, el olmaz.

at ölümü, itə bayram.

at səğirtişi (sürdü) , ok atışı, qılıç çalışı.

at sürüsün axtarar, qartal yuvasın.

at sürüsün, qartal yuvasın güdər.

at sürüsün, qartal yuvasın güdər.

at yemdən, yer kübrədən ögünər.

at, çapa çapa, quş, uça uça.

ata ana acı alma yesə, oğlu qızın diş qamışır.

ata dos kimi bax, düşman kimi min.

ata evində ügey ana, ər evində qaynana.

ata güc, adama baş.

ata könlü, balada, bala könlü havada.

ata qabağdan, itə dal dan yanaş.

ata min, doğru danış.

ata mindi atasın, atdan endi atını tanımadı. (ata minər, atasın danır, atdan enir, atını) .

ata mindin, özünü unutma. atdan endin, atıvı unutma.

ata yumaqlanar, oğul budaqlanar.

atadan altı olunca, anadan iki ol.

atalar sözü bazarda satılmaz.

atalar sözü qurana girməz, yanında gedər.

atalar sözü, elin gözü.

atalar sözü, söz bəzəyi, saqqal qoysan, üz bəzəyi.

atalı söz, ağıla göz.

atam ilə atanı deyincə, özüm ilə özünü de.

atan balası olma, adam balası ol.

atda qarın, itdə burun.

atdan düş, addan yok.

atdan düşüb, yəhərdən düşmür.

atdığın vurar, tutduğun qoparar.

atı olmayan arpa nə gəzər.

atı, yoluyla tanı, eli, dili ilə.

atılan ox daşa dəyər, elçi sözün xana deyər.

atılan ox daşdan qayıtmaz, daş ilə qayıdar.

atılan ox daşdan qayıtmaz.

atılan ok daşdan qayıtmaz, elçisiz el gurlayamaz.

atın gücü yerışı, mərdin ərliyi işi (sayılır, hesaba gəlir) .

atın sirrin gözündən, mərdin sirrin sözündən.

atına acıyan, yəhərin arxalar.

atışsan, söz çıxar, tutuşsan göz çıxar.

atla qadın tumarsız qalmaz.

atmaq çətin.

ay doğuşundan, ər yerişindən bəllənir.

ay görünuncə, ulduzda istəyim yox.

ay ışıqın çevrənə salır, şam ışıqın dibinə

ay ışıqın, gündən alır.

ay qəmin bir kərə, el qəmin min kərə düşün.

ay var, ili gözlər, iş var günü gözləməz.

ay, örtüklə qapanmaz.

ayağı qıssa, dayağı uzun.

ayağın yerdə süzür, xəyalın göydə üzür.

ayağın yükü, başdandır.

ayağını isti tut, başını sərin, yeməyinə fikir ver, düşünmə

ayağıva daş bağlaki başıva dən gəlsin.

ayak yalın , qanqal qalın.

ayaq ayaq nərdivənə çıxarlar.

ayaq ayaq, nərdivənə çıxarlar.

ayaq çiçilmək yok, böyümək güdər.

ayaq qabı dar olunca, dünya başa dar gəlir.

ayaqdaki bit, atdan düşürər.

ayaqdan çıxan toz, ağıza girər.

ayaqla gələn qonağı, atınan yola salarlar.

ayaz günü unutma, gön çarığı qurutma.

aydan arı, gündən duri.

ayı biləyinə, insan ürəyinə güvənir.

ayı vurulmadan, dərisi satılmaz.

aydan qorxan, meşəyə girməz.

ayın on beşi ışıq, on beşi qaranlıq (dı) .

ayının acı oynamaz.

ayqır görməyən qısrak, qulunlamaz.

aynaya baxaraq yox, adama baxraq düzəl.

ayran tapmaz aşına, soxmalar soxar başına.

ayranı içən qurtuldu, çəlik yalayan tutuldu.

ayranın iç, taxılın biç.

ayrı düşən quru gövdədir.

ayrılırsan elindən, gücün gedər belindən.

az aşım, ağrımaz başım.

az çox yanına gedər, ac tox yanına.

az getdi, uz getdi, iynə yarım yol getdi, dərə, təpə, düz getdi.

az verib gəzdirmə, çox verib azdırma.

az yaşa, çox yaşa, axır bir gün gələr başa.

az yaşa, çox yaşa, sonda gəlir başa.

az yeyir kəsür, çox yeyir qusur.

az yırganan, ac qalar.

az yiyərəm, həkim görmərəm, uz (düz) dolannam, hakim

aza dedilər- hara gedirsən -dedi : çoxun yanına.

azacıq aşım, ağrımaz başım.

azaldar.

azarlı tələsər, armud vaxda yetişər.

azıqlı at, arımaz (yorulmaz) .

azına inan, çoxun tanrı yetirər.

azıydı arıq uruq, biri gəldi boynu buruq, o birsidə boynu yoluq.

bağ alısan, qışda al, bağ satısan, yazda sat.

bağ belə bostan belə, nə istisən ged elə

bağban qocalur tikən uzanur.

bala, balım (dı) , balası, canım (dı) .

balaban çalanındı, at minənin.

balasız qadın, gəlincik, parasız ıgıd, ərincik.

balı, barmağı uzun yox, buyruğu (qisməti) olan yeyir.

balıq balığı tutmasaydı, balıq dənizi tutardı.

balın təkini ye, sütün üzünü.

barmaq soksa, bal əkşir (turşar) . (bu söz pis niyyətliyə deyilir).

baskısız taxtanı, yel alır, yel almazsa, sel alır.

basmaqdan bir övüd alsan, basılmaqdan ikisin alırsan.

baş açıqın qaçağı, börkçü tükandır.

baş başdn (ağıl ağıldan) üstün, söz sözdən ötgün olur.

baş gedməyincə, ayaq gəlməz.

baş gedsədə, börk qalar.

baş hara, ayağda ora.

baş sağ olsun, börk tapılar.

baş sağlığı, dünya varlığı.

"baş üsdə" demə, ayaq atda qoy, işimi gör.

baş yazısın, əl yazısı pozamaz.

baş yoldaşı yokdur, aş yoldaşı çoxdur.

baş, başa gəlməyincə, iş, iş olmaz.

baş, dililə asılır.

başə düşəni göz görər.

başə gəlməz, iş olmaz, ova gəlməz, quş olmaz.

başar dos qazan, düşməni qapıdadır.

başı dik igid, da'vaya düşər.

başı kal könlü kövrək.

başım unlu görünür, adım qalır dəyirmançı.

başıma gün düşdü, başın günə düşsün.

başın başı var, başında başı.

başına gəlməyənin, xoşuna gəlir.

başına gəlməyənin, xoşuna gəlir.

başqa başın qılın görməkdənsə, öz başının poxun gör.

başsız gələn mal batsın, vaxsız deyən (dinən) dil batsın.

bazarda şam bahalı, korun nəyinə.

beli bükük gözü yaşlı.

beş barmağın biri kəsilər, beşi ağrırar.

beş barmaq, biləyə bağlı, biləkdə ürəyə bağlı.

beşin başı olunca, altının ayağı ol.

bəla, gəlirəm gəldim deməz.

bəlası balına dəyməz.

bələdçisi qarğa olanın, ruzusu pox olar.

"bəli" deyən, bənd olar.

bəlli düşman, gizlin dos.

bəy bəyə, çay çaya qovuşur.

bəy, istəyin geyər, yoxsul tapdığıın.

bəy, tanışa qohuma, al ver, dostluğa baxmaz.

bəy, tanışa qohuma, alver dostluğa baxmaz.

bəy, toxluğundan acıyar, yoxsul, aclığından (acıyar) .

bəyçə bəyliyə, bəy tanrıya yetsənər.

bəyçə olan bəyliyə yetsin, bəyligi olan tanrıya yetsin.

bəyin atın al, yoxsulun qızın.

biçən (meymun) balası ilkin yerirər, sondan iməklər.

biçilmiş taxıl, oraq pasladar, qurtulmuş döyüş, igid xamladar.

bildiyn bir doqquz, bilmədiyn doqsan doqquz.

bildiyn sığsa çanağa, bilmədiyn sığmaz qazana.

bilən söyləmir, söyləyən bilmir.

biləyi zor, birini yıxar, bilimi olan, minini.

bilgənin biliyindən, yalançının dilindən yapışarlar.

bilgənin sözündən de, iyidin özündən.

bilmədiyn işləyən poxa düşər (**bükə**: tələ) .

bilö tikanı ititməz. (**bilö**: biləyən daş, çaxmaq daşı)

bir adam köprü salar, min adam keçər, bir adam quyu qazar, min adam suyun içər.

bir ağac kölgəsində, yüz qoyun yatar.

bir ağızdan çıxan, min dilə yayılar.

bir axırda, atda olur, eşşəkdə.

bir almanın qurdu, bir anbar alma çürüdür.

bir başa, birdən artıq börk baş ağrıdar.

bir çiçəklə yarmaz yaz.

bir çıraq ışıǵına yüz adam oturur.

bir çörək, doqquz ac, orda durma, ordan qaç.

bir çörəyin, həm acıyam, həm toxu.

bir əlində od olsa, bir əlində su olsun .

bir görüş, bir kor biliş.

bir il oğurluq edən, min il qazılıq edər.

bir it bəylənirdi (şışinirdi), bir sümük verdim qul etdim, ac qurd kimi

bir it hürməyi ilə bir kərvan geri dönməz.

bir qadının kələyi, qırx eşşəyə yük olar.

bir qarınc (kovun) yaxşılığı, bir çimdik yamanlıq pozar.

bir qırağı (qırov) üç qar yağışa dəyər.

bir qorxaq, bir ordunu pozar.

bir qotur keçi, sürünü qotur edər.

bir mıx, bir nalı, bir nal, bir atı, bir at, bir əri, bir ər, bir eli qutarar.

bir olmadan, yoxdu millət, iş olmazsa, hər nəyim zillət.

bir önəri (hünər, sənət) qovmasan, ömür ötər boş bekar.

bir sürüyə, bir qud yetər (bədi) .

biri gəzir, biri yazır.

biri itdi biri bitdi.

biri var, özü qadın, bir var, adı qadın.

biri yeyər, biri baxar, qiyamət onda qopar.

birinin adı var, birinin dadı.

birinin qazdığı quyu, binlərin su ilə doyuyur.

birisi körpü salar, min biri keçər.

biz ondan, yoğurt umarız, o, bizdən ayran.

borc alma pis adamdan, dar gündə, pis yerdə istiyər səndən.

borc gülə gülə gedər, ağlaya ağlaya gələr.

borc verməklə, yol yeriməklə bitər.

boş çuval, ayaqda durmaz.

boş kəllənin yükün, ayağ çəkər.

boş qazan, qaynamaz.

boy çatmayan yer olar, oy (fikir) çatmaz yer olmaz.

boyaçı küpü deyil ki, basıb çıxarasan.

boylu boslu.

boyunduruğu görüncə öküz canlanır.

böyük dağa çıx, yekə yerlər gör.

böyük dağa qar yağmadıqca, çiçik dağa sıra gəlməz.

böyük olsan yerkimi, dərinolsan göl kimi ol.

böyüklə böyü, başın göylərə dəysin, kiçiklə kiçil, başın yerə girsin.

bu bir yerdiki -quş gəlir qanad tökür, qatır gəlir dırnaq tökür.

bu dünya bir dəgirmandır, ögürtür bir gün bizidə.

bu dünyada iki qaçılmaz olur - biri doğumdu, biri ölüm.

bu günlərin qızları, kəbin kəsən özləri.

bu günün qarı, yarının barı.

bu il izidi, gələn il özü.

bu qədər qusur, qazı qızında tapılır.

buğda yanında otda sulanır.

bulut ağlar, çimən gülər.

burun, sasıq iydən ötür kəsilməz.

buz üsdə yapı salsan, günə dəğın (gedər), dağ üstə yapı salsan, yelə gedər.

buz üstə yapı tutmaz.

buzdan keçməlisən, aldın keç, oyulmazdan keçəəsən.

buzdan su damlar.

calanan dolu qayıdmaz,

can çıxmıyınca, aldış (adət.xuy) çıxmaz.

candan qonşuya pay olmaz.

canım canım dedilər, varın yoxun yedilər.

cəviz ilə çınar bir yaşadı, min yaşadı.

cib parasız ölü neyimə, girir ağlaram, çıxar ağlaram, cibimdə para var, toyu neynərəm, girər
oynaram, çıxar oynaram.

cinə papaq tikir, şeytana başmaq.

çağ (vaxıt) keçər, sular durular.

çağı (vaxtı) boş olanın, sözü çok olar.

çağırğan yerdən qalma, çağrılmayan yerdə qalma.

çağırğan yergə barmayıb ar etmə, çağırmağan yergə barıb yeri dar etmə.

çağrılan yerdə bit, çağrılmayan yerdən it.

çağrılan yerə ar etmə, çağrılmayan yeri dar etmə.

çağrılan yerə ərinmə, çağrılmayan yerdə görünmə.

çağrılan yerə var, çağrılmayan yerdə nəyi var.

çağrılmayan yerə, pişiklə it gedər.

çaxmaq məndən, qov səndən.

çalan çoxdu, oynayan yoxdu.

çalış belə, dos qazan, düşman ocaq başında.

çalışanın çörəyi dadlı, ərincəyin canı.

çalışmaq atadır, yer anadır.

çamurdan çıxdıq, palçığa batdıq.

çarıq tapan, dolağın tapar.

çay bir olar, çeşmə min.

çeşmədən, umman yaranar.

çəlik (asa) odurki yerə taxılıb ağac ola.

çiçiklərə hörmət elə, böyüklərdən sıy (hörmət) qazan.

çiğ (xam) dəridi, açılar.

çirkin bürünər, gözəl görünər.

çoban baxdığın, kəndli əkdiiyin yeyər.

çoban dayağı ilə, gəlin duvağı ilə.

çoban ərmağanı, çam saqqızı.

çobanı özündən olanın, qoyunu dişi doğar.

çobanın könlü olsa, təkədən süd sağar.

çox arayandan, çox soran yeydir.

çox danışib iş görməməkdənsə, susup işləmək yaxşı.

çox daşar, az dolar, az daşsa, çox dolabilməz.

çox el olar birdilli.

çox eşidəndən, bir görən yaxşı.

çox guruldayan bulutdan, yağış umma.

çox yaş olma ,sıxılarsan, çoxda quru olma qırılarsan.

çok danışma, ağzın böyüyər.

çok daşıyan eşşəyin palanı, yırtıq olar.

çok əli işdə gör, az əli aşda.

çok gurulduyan bulutlar, azda verir yağışlar.

çok savaşan para tükədir (**para tükədir** :rüşvət verər)

çölmək min gün sınımaz, bir gün sınar.

çölməyi yapan, qulpun da taxar.

çömlək duvağıynan, ərəkək sınağıynan.

çörək ağacın əlində olsun, çörəyin ağac başında olmasın.

çörək nə qədər şişədə, yoğurdan (xəmirdən) qaçağı yoxdu.

çörəksiz ol, ürəksiz olma.

çörəyə quru deyir, ayrana duru deyir.

çörəyi qurudur, ayranı duru.

çörəyin ağacı var, ağacında çörəyi var.

çörəyin var, işin işdir, çörəyin yoxsa, özü bir işdir.

çubuq tutduğun yerdən yok, ayrılan yerdən qırılar.

çubuq yaşla əyilir.

çuvalın boşu, dik durmaz, huşu (ağlı) olan tək durmaz.

çüçük it olur, it qart olur.

çürük bağlavanın, kor alıcısı (olar).

çürük nərdivan uca dam, çürük ip dərin quyu.

çürük taxda çüv tutmaz, dəlik tava, yağ tutmaz.

dadlı söz, can arzısı, acı söz, baş ağrısı.

dadlı varmı sonu olmaya acı, varmı xoşluk yadlı olmaya ucu.

dadmaq yaşamdandı, doymaq ölümdən.

dağ uçmasa, dərə dolmaz.

dağdan arxası olanın, daşdan ürəyi olar.

dağın görki (gözəlliyi) daşınan, adamın görki başınan.

dağlarda dağ ətri var, bağlarda bağ ətri var, mən ölsəm sinəmi yumayın, sinəmdə yar ətri var.

dağlardan böyük, dağlar .

dağlı yer bulaqsız, sulu yer qamışsız olmaz.

dalda basılan, üzdə doğar.

danışdın dilivə, yeməkdə əlivə yiyə (yiyələn) .

danışmaq gərək.

dar börk başı sıxar, pis arvad ürəyi.

darayna (**daray** :incə ipək) bax bezini al.

dartılmasa, bərkinməz.

daş atan bəlli, baş tutan bəlli, burda sən nəçisən.

daş dağa güvənər, iyid ürəyə.

daş, daşa söykənir duvar olur.

daş?.

daşqa ilə dovşan tutulmaz.

daşqasını at çəkər, kölgəsini it.

daşqınlığın sonu, şaşqınlıqdır.

daz, dazı görsə, başı qaşınar.

dedilər - keçəl, başıvı yudun. **-dedi** : yudumda, daradımda.

deşik harda, sıçan orda.

deyən bilmir, bilən demir.

deyəndən bir umarlar, dinləyəndən iki.

deyilən sirri biri deyər, mini basdırar, on mini açar.

deyirki dəliyəm dələcəm.

dədəm mənə kor dedi, gəl gedənə vur (dedi).

dəli "bizdən" gen durmaz, "biz" tapmasa, diş durmaz.

dəliyə yel ver, əlinə bel.

dəmir islanmaz, dəli uslanmaz (ağıllanmaz) .

dəmiri dəmirlə yumuşat.

dəmiri tavında döy.

dənizi keçip, çayda boğuldu.

dərd ağladar, eşq söylədən.

dərin.

dəriyə yenib birin vurmaqdan, dəyənək yeyib təpəyə çık.

dərsən biçərsən. (**dərsən**: düzsən)

dərya yanında quyu qazma.

dərzi öz söküyün tikənməz.

dərzi "tikənə" yok, biçənə demişlər.

dəvə, qara yerin, qayığıdır.

dəvəni darğası, yatırdası.

dəvəni görən tanır, ağıını udan.

dəvəni, darğası yatırdası.

dəvənin böyüğü, köprüdə kötək yeyər.

dəyirman iki daşlı, sevgi iki başlı.

dəyirman öz səsin eşitməz.

dəyirmanda doğan sıçan, gurultudan qorxmaz.

dil acısı kök salar.

dilbər gəlir dirlər gəlir dirlər.

dildən gələn, əldən gəlsə, hər kimsə padişah olar.

dilənçiyə üz vermə, xəbərçiyə söz vermə.

dili doğru, yolu doğru.

dilim bələsindən.

dilim dən, kəssən dilim, dilim dilim.

dilim var, elim var.

dilimi tük görür, dilimi tükə bağlır.

dilini gör, elini gör.

dilli elin, özüdə var üzüdə var.

dilsiz elin daşı çox, ürək kövrək dağı çox, öz dilini bilməsə, doğma elin yadı çox, dilsiz elin
sözü yox.

disiz millət, çəkər zillət.

diz köçüp yaşayandan, dik durub ölən yaxşı.

dodula bazar, dosluğu pozar.

doğmadıq oğuldansa, doğan yad yaxşı.

doğru danışanın, papağı yırtıq olar.

dolmuş yaraq birin qorxudar, dolmamış yaraq ikisin.

dolu küpün səsi çıxmaz.

dolunun ağzı ürəyindədir, dəlinin ürəyi ağzında.

doluya qoydum, almadı, boşa qoydum, doymadı.

dos çoxalsa, düşman ayağ altında (qalır) .

dosduva at vermə, verdinsə , yavaş ged demə (at

dost ekiz, düşman səkiz.

dost sözün deyər, ağladar, düşman gülər, söz deyər.

dosta (dosluğa) tapdan (əzil, alçal) , düşmana gülünc olma.

dostun gözündəsə, könlündə ol.

dostunla dost olduğuna öyün (sevin) , düşmanınla dost olandan çəkin (sağın) .

dovşan nə qədər arıq olsada, dərisindən çarıq olar.

dovşan öz kölgəsindən qorxar.

dovşanın boyunu gördə, ətindən vaz keç,.

dovşanın iti qaçdığını, çox yatdığından gör.

dovşanın yatmasını gördün, qaçmasından de.

dumanda, süpürgəlik, sayılmaz.

dumanlı dağlar, yağışsız qalmaz.

duran durmuş, gedəni tut.

duz çörək deyiblər, düz çörək yeyiblər.

duza gedənin, yükü ağır (olar)

dünya bir holadır, gələn keçir, qonan köçür

dünyada dinclik sevən, başa gələni, xoş görər.

dünyada ən çətin olan sözdür, anlamağıda çətin, anlatmağıda.

düşman dağın dalındadır , qurd meşə yolundadır.

düşmana sır, dostə yalan söyləmə.

düşmanın dalında olunca, içində ol.

düşmanın, ərəkəş dişisi yoxdur.

düyün əl ilə, xırman yel ilə.

düz gözünən gir, əyri gözdən çık.

düz işgələr, qırılmaz.

edən qurtuldu, deyən tutuldu.

el ağzına baxan, qadının tez boşar.

el ağzına "ələk" tutmazlar.

el alır qız, "quda" qazanır, mən aldım qız, "qada" qazandım.

el dediyin kimindir, dil dediyin elindi.

el elə, çay çaya qovuşur.

el eybin sənə deyən, sənin eybin elə deyər.

el ərə sığılar, ər də elə.

el gözünü dil açar.

el hakimin əlinə, hakim elin cibinə baxar.

el qapısı gec açılar, güc açılar.

el qazanılə, aş qaynamaz.

el qonmadan, it susmaz.

el qulağı su tutmaz.

el yaxşı biz yaman, el buğda biz saman.

eldən qalan dil olsun, seldən qalan iz.

elim qaldırdığın kim basa bilər, el quran yayı kim yasa bilər

elin ağzı torba deyil, büzəsən.

ergən (özgə) gözilə qız alma, gecə gözilə bez alma.

eşə eşə topraq ürər (gəlişər) , söyləyə söyləyə söz.

eşəkin quyruğu kimi nə uzar, nə qısar.

eşq ağladır, dəd söylədir.

eşqin gözü kor olur, qulağı kar.

eşqsiz can gövdəsi, cansız durur.

eşşəgivi bağla, sonra tarıra ısmarla.

eşşək adam öz başını düşünər, yaxşı adam yoldaşını.

eşşək atla yarışmış, quyruq, qulaq qarışmış.

eşşək başı ağırlıq (hörmət) götürməz.

eşşək kimi, gözü otdadır.

eşşək qaçdı, ip uzandı.

eşşək üstündə yüküm yok, dağdan uça qorxum yok.

eşşək yügürər, at küyər.

eşşəkliyi bəs deyil, dəvəni yədəkliyin.

eşşəyə görə çulu.

eşşəyə palan yük deyil.

eşşəyi min ata yetincə.

eşşəyin quyruğu kimi nə uzar, nə qıssar (qısanar) .

eşşəyin yügürəni, atın ağsaqı kar verməz.

ev almadan, qonşunu tap (tanı) .

ev kimindir ? oturanın, söz kimindir ? götürənin.

evi quran balta, dışarda qalar.

əkən biçər, qonan köçər.

əkən dəyər, qazan düşər.

əkin əksən, yerə bak, eli sevsən, elə bax.

əkinçi yerdən, balıqçı göldən umar.

əl çatmayan aş, ya qarın ağrıdar, ya baş.

əl əl ilə, dəgirman yel ilə.

əl əlin örtüyüdü.

əl iş görər, göz qorxar.

əl bağlı olanı yetən döyər, yetməyən söyər.

əli əyrinin, dili düz olmaz.

əlinlə xəmir ovar, gözü ilə dənə qovar.

əliyi vuranda dizivə, onda gələrsən özünə.

əlli ilin eşşəginə, dəyirman yolu göstərir.

əngəl ilə tikan, biri yardan, biri güldən (olur) .

ər ağacı gül ağacı, günağım var vur ağacı.

ər altında at olur, qeyrət altında ər olur.

ər arvadın savaşı, yaz gününün yağışı.

ər arvadın savaşı, yaz gününün yağışı.

ər çöldə olsun, çörəyi evdə.

ər doğan yerin isdər, it doyan yerin.

ər əri yoldaşlıqda, ev evi qonşuluqda tanır.

ər yaşar, ərki (gücü) gedər, qadın yaşar görki (gözəlliyi) gedər.

ər, axar çaydır, arvad isə ona ovsar.

ər, doğan yerin istər, it doyan yerin.

ər, əri yoldaşlıqda, ev, evi qonşuluqda tanır.

ərə getmək zorun, ər donu tikmək çətin.

ərə ver atın, elə ver aşın.

ərincəyin işi bitməz, yaz gəlsədə qışı bitməz.

ərinə görə, bağla başını, qabına görə qaynad aşıvı.

ərinməsen, usta olarsan.

ərkək quş havanı, dişi quş yuvanı güdər.

ərkəyə ürək gərək, qadına dirək (dayaq).

ərsiz arvad, yüvənsiz at.

əsgü düşman, eli pozar, el olmaz.

əsgü, yamaq götürməz.

əski düşman dost olmaz, əsgü pambıx bez olmaz.

əskinməyən torba, tükənməyən mal olmaz.

ət qanlı, igid canlı gərək.

ət olan yerdən, it getməz.

ətacı axtarılmaz, ras gələr.

əti ətdən kəsərlər, uman yerdən küsərlər.

ətin yeyir, sümüyünə göz tikir.

əyri ağaca yayım demə, hər görənə dayım demə.

əyri basılar, doğrusu çıxar.

əyri duvar tez yıxılar.

əyridə tox, doğruda ac görmədim.

fala inanma, suya dayanma.

fikir dili basar, dildə gücü.

fürsət yelə bənzər, onu keçərkən tutmalı.

gecə gəbədir, gün doğmadan, nələr doğar.

gecə odu, gündüz düdü (tüstünü) gizlədir.

gecə odu, gündüz düdü gizlətməyi öyrən.

gecəni güdmək bayquş kimi, günüzü güdmək, qartal kimi.

gedər bağlar qorası, qalar üzün qarası.

gediciyə yol yaxcı, qaluciya ev yaxci.

gələnə xoşluq, gedənə uğur dilə.

gəlin var qızdan, toyuq var qazdan başdır.

gəlin var, külü aş yapar, gəлиндə var, unu daş yapar.

gəlini evdə sına, dağa oduna yolla.

gəmisin batıran, başmaq axtarmaz.

gənc ömrün bağışlar, qarı ömrün qarışlar.

gəncliyə güvənmə igitligə dayanma.

gərçək əzilər, üzülməz.

gətirəndə, el gətirir, yel gətirir, sel gətirir

gəvəzənin işi qalar, astanın işi qalmaz.

gic, nə doydum bilər, nə yoruldum.

gizlin basılar, açqıra doğar.

gölüm (göləm) deyə köpürürsən, içində bir balıq yok.

gön çıxandan, can çıxana can.

"gördüm" dedin tutuldun, "görmədim" dedin qurtuldun.

gördün yarın yar deyir, ırağ qılmaq ar deyil.

gördüyün kimi inanma, inandığın kimi gör.

gördüyün qoyub, sandığın tutma.

görən gördüyündən deyər, görgüsüz ağzına gələn.

görən gözündən asılı, görməyən ağzından asılı.

görən günü unutma.

görmədiyın yükün, altına girmə.

görmərəm.

görüm səni batlağa düşəsən dərd əlindən.

götürəmmədiyın çomaq, başada dəyər, qıçada.

göyə umub atma oxi,

göz görə görə, əl görə görə pişər.

göz görməsə könül qatlanır.

göz görməyincə, könül qatlanır.

göz tərəzi, ağıl miyzan.

göz yumulunca, qiyməti bilinməz.

gözlərdə hamının gözü var, çirkinə kimin sözü var.

gözəllərin yazısı, çirkin olur.

gözəllik gözünəndi, axlaq sözünəndi.

gözləməkdən iki gözün dörd olsun.

gözlərə tikən, yemişli ağac.

gözlüyə gizli yoxdur.

gözü toxa ağzındakı yetər, ac gözə dünya yetməz.

gurulda, amma yağma.

gücü olan günlüyün tapar, bilgisi olan illigin.

gül açmasa, bar gəlməz, gəngəşli don, dar gəlməz.

gül dalından odun olmaz, bəsləmədən qadın olmaz.

gül qədrini kor bilməz.

gül tikansız, çöl ilansız yox.

gülə gülə gələn düşman.

güllüyün gülü beş gün.

gülmə qonşuva, gələr başıva.

güman, imandan ayırar (elər) .

gün çıkandan canı çıkana can.

günəş palçıqla sıvanmaz.

günü ilə, gün yoxdur.

günüm yoxdur, günüm var.

güzgüyə baxan, özgəsin görməz.

ha uzaq ola yol yaxşı, ha yaman ola, el yaxşı.

haça mıx yerə girməz.

hakimsiz həkimsiz ölkədə durma !

hamamdan çıkanın əri olasan, səfərdən gələnin arzadı

hamı sevdiyinə "can" deyər.

hamı yaşlar qurur, yaşıl saralır, saralır bağlar, qaralır dağlar.

hamınız bir uğurdan çalışın.

hamıya gələr gözü qara qələm qaş, bizə gələr sallaq burun, gözü ac.

hammı öz yükün ağır bilər.

hançı eldən yok, hançı dildən deyəllər !

hançı gün varki akşam olmasın.

hara mıx çalıram, papağın asır.

hardan gəlirsən bülbül qalasından, niyə başın qanlıdır , dilim qadasındanda. (qadasındandan:
bəlasından)

hazır oldu pişislər, gəldi gözdən düşmüşlər.

heç bir işi quramaz, xeyrə şərrə yaramaz.

heçi heçə versən, genə heç çıxar.

heyvan ilişə ilişə, insan diləşə diləşə.

heyvan saxlasan pişik saxla, özü tutar özü utar.

heyvanı tükün töküncə gör, qızı gəlin olunca gör.

heyvanın dişinə bax, insanın işinə.

hər ilqarsız (bəfasız) yar olmaz, ətəyi kəssən dar olmaz.

hər kəs bildiyini, dəgirman döydüyünü.

hər ki aşqa uyar, kilimin suya bırakar.

hər kim öz yükünü ağır görür.

hər kişi kəndi qarşına (çörəyinə) köz eşər.

hər millətin çıkarı dövlətinə görədi.

hər nə edər özünə edər, külü gözüne edər.

hər nə yedin dadındır, hər nə verdin adındır, hərnə qaldı yadındır

hər nə yumurtadan başlır.

his gələr göz qaralar, his gedər üz qaralar.

hürə bilmir itləri başa salır.

hürməyin bilməyən, kəndə qonaq gətirər.

xeyir bar qopar, şər onu min qovalar.

xeyir dilə qonşuna uğur gəlsin başıva.

xeyir gəldi şər gedər.

xeyir istə qonşuna, xeyir gəlsin başına.

xəbərçi yalançı olar, yalançı xəbərçi.

xəmir tez gələndə arvad diyər ərim mənə çox istəyir.

xəmir yetişəndə qabarır.

xərmən dövmək, keçiyə iş olmaz.

xərmən yel ilə olur, düyün el ilə.

xəsisdən qışda buz, yayda köz almaq çətin.

xəstələndin baxıcıya gedmə, savaştın qazıya gedmə.

xəstəlik atlı gəlir piyada gedir.

xəstəyi buza, aşığı sözə yollama.

xəstiyəm demə, can doyar, satıram demə, el duyar.

xoca çok olunca, qoyun haram gəbərər.

xoca qocanı bəyənməz, qoca xocanı, seyid hər ikisini.

xoca yalnız yolu gösərir, şayid öz ayağı ilə gedir.

xocadan paşa, taxtadan maşa olmaz.

xoruz çok olan yerin danı tez atar.

xoruzunan danışmaq darsa, cücəylə oturmaq yeydir.

xuysuz eşşəklə yüksək dağ çıxılmaz.

ignə harda sapda orda.

ignə sapladın, düymə ilə ucun, sonra peşman olmamaq üçün.

ignə torbada qalmaz.

iğən dadlı udular, iğən acı atılar. (iğən : çox)

iki evi bir elədik, düynü batman yarım.

iki fındıq bir qozu qırar.

iki könül bir olunca, samanlıq seyrangah olur.

iki olursun birlikdə danış, tək olursun bərkünə danış.

iki onbeş, bir otuz.

iki oylu, iki evil.

iki üzlü savaşıma, bir üzlə savaşa qoy, o bir üzü barışa.

ikisi birə dəyməz, biri də hecnəyə.

ilan adamın topuğunu, adam ilanın başını çalar.

ilan öz əyrisin görməz.

ilana yumşaq deyib əl vurma.

inanma, aldanma, tovlanma.

inək gözün süzər, buğa ipin qırar.

inəyi olana nisyə dul verərlər.

ipin uzunluğ dilin qıssası.

istiyirsən bal çörək, al əlivə bel kürək.

iş doğuyur, işıqlar olur.

iş yuxu görəndə deyil, onu yozandadır.

işarədir bir ahılı canlatan, çomaq çubuk hər qanmazı anlatır.

işdən doğur işıqlar.

işə girən min olar, onun başı bir olar.

işi düşsə arar məni, işim düşsə qovar məni.

işin canını, iş alar.

işləndikcə ısıldar.

işləyən dəmir pas tutmaz.

işləyən haçar parıldar.

işliyəncə inci takar, işləmiyəncə yandan baxar.

işsiz bəydən yüklü eşək yaxıcıdır.

it çobanın qoldaşıda, yoldaşıda.

it dilənçiyə anlaşılmaz, o bundan bu ondan qaçmaz.

it hürə hürə qocalar.

it hürsə, bülbül susar.

it qapmaz, at təpməz demə.

itdə geddi ipdə geddi.

itə səlam, dəliyə sual olmaz.

itilə yatan, bitilə durar.

itivi haya örgətmə, qonşunu paya.

iyidi qəm çürüdür, dəmiri nəm.

iyidi yaş çürüdür, dəmiri pas.

iyidin sirrin söz açar, yolu geddikcə qısalar.

iyisin al, yadlısın (pisin) at.

iyinə harda sapda orda.

iyinə torbada qalmaz.

kar ağzına baxar, kor səsində.

karvan ötər, izi qalar.

karvansız yol quruyar, ağ saqalsız el quruyar.

keçdi bülbül, keçdi gül, istər ağla, istərsə gül (**ötdü**. soldu) .

keçə salsan yun gərək, pıçaq salsan, qın gərək.

keçəl baxar güzgüyə, manın (**manın** :aybın) qoyar özgüyə.

keçəl qız daraq bəyənəmiz.

keçəlin adı zülfəli.

keçən ömürdəndi, yanan kömürdəndi.

keçənlərin sözün saxla, könlünü açar hər vax.

keçini allah vursa, çopanın çubuğu dəyər.

keçinin də saqqalı var.

keçiyə araq versən, qurdun evin axtarar.

keçmişinə güllə atan, gələcəyin topuna düşər.

kefi kök, qarnı tox, tanrıla işi yox.

keflinin kağızı, meyxanada oxunar.

kəddi (köylü) dizindən qızar, elat gözündən.

kəddi qonaq qaytarmaz, diyər,- qonacaq yerim yoxdu.

kəfən almamış, gorun qazdırır.

kəl ölər, sırma saçlı olur, kor ölür, badam gözlü.

kənd uzaq olmasa, it qurddan qorxmaz.

kəssək oturub, daşa ağlayır.

kiçik də olsa haçar, böyük qapılar açar.

kiçikdisə böyür, oğlandisə ulur (böyür), yiqitdisə qocur.

kim ağrısın basdırdı, ölümünən yastırdı .(kim ağrısın basdırdı, ölümünən dost oldu). (kim ağrısın
basdırdı, olmazılə dost oldu)

kim gizləsə dərdini sonun yıxar dərd oni.

kiri kir açar, sirri sir.

kişi ayaqdansa, başdan böyüsün.

kişi doydudğu yerdə yox, doğulduğı yerdə olmalıdır.

kişi seldir, arvad göl.

kor at, gecədə otlar.

kor atı minib, şahlıq iddiası var.

kor atlar, gecədə otlar.

kor bulaxdan su gəlməz.

kor burada ya bağdatda, barşaq (mənzili) uzaq, eşşək çolaq.

kor çəliyin bir yol itirər.

kor gözündən qorxar, çeçəl başından.

kor istədiyi bir göz, iki olsa nə söz.

kor kora kor deməsə, bağı çatlar.

kor kuru tapar, su çoxuru.

kor kuru, görməz.

kor sevən bir göz.

kor tutduğun kəsər.

kor, çəliyin bir yol itirər.

korlar yurdunda, gözlülərin nəyi var.

kosa geddi saqqal gətirməyə, buğundan oldu

kosanın qocaldığı bilinməz.

kova daşa toxunsa, vay kovanın halına, daş kovaya toxunsa, genə vay kovanın halına

köç qayıdanda, sürünün axsağı irəli düşər.

köçmədən öncə qonşuvu öyrən.

köhnə eşşək, təzə palan.

köhnə eşşək, yeni çul.

köhnəyə etibar olsaydı, bit bazarına, nur yağardı.

köksüz ot yelə gedər.

kölgə, düşdüyü yeri bəllədər.

kölgədə yatanın, kölgəsi olmaz.

kölgəli yayın, qarlı qışı var.

könül gördüyündən su içər.

könül könüldən su içər.

könül sevən gözəlin, nə ağı nə qarası.

köpək boranda qudurar.

körpə sütsüz, pambıq susuuz dirçəlməz.

körpü, çaydan oyanadır.

kös kilimincə ayağın, söyuqda donmuya yağın.

köşşəyi yiyəsi deyən yerə bağla birdə döy qabırğasına.

küldən od qalxar,oddan kül.

külü savırma, girər gözüvə, tüpürmə göyə, düşər üzüvə.

küpə, küpə küp diyər.

küpün zoru deşikdən çıxar.

kürə görməyən dəmir, yumşanmaz.

kürsü isti, gət yassı, xanımın könü nə istir.

küzə gündə sınmaz, günündə sınar.

küzə qıranda bir, suyu gətirəndə.

küzə qırılısada qılıpı əldə qalır.

qaçanda tanrını çağırır qovanda.

qaçanı qovma, düşəni vurma.

qaçmaktan qovalamağa ara (vaxt) tapmamaq.

qaçmaq məndən, qovmaq səndən.

qadaş qardaşın yoxluğun istər, ölümün yox.

qadın alsan balta al, ayaqların çalda al.

qadın erkəyin əşi, evin günəşi.

qadın malı, hamam toxmağı.

qadına bəzəkdir paltar, ağacındır bəzəyi yapraq.

qadına göz yaşı sudu.

qadını çimrinin qazanı qaynamaz.

qadını evindən, kişini pırından sorarlar.

qadının saqqalına gül, ağlın oğurla (al) .

qamışı boş tutsan, əlivi kəsər.

qana qan, cana can, duza duz, düzə düz demişlər.

qancıq arvaddan, ağır başdan, gövhər daşdan çıxar.

qanmaz (cahil) dirilərin ölüsüdü.

qanmaz (cahil) özü ilə düşmandır, başağası ilə necə dost olur.

qanmaz arvad ev pozar, yarım xoca din pozar.

qanmazda (cahildə) söz əylənməz, günbəzdə qoz.

qapı halqasız, dəniz dalğasız olmaz.

qapılan qapanındı, tapılan tapanındı.

qapını girmədən döy, girdin bağla.

qar qar qarıladaşılar.

qara baxtın əli yetişdi aş, başı dəydi daşa.

qara bəxdin, əli aşdasa, başı daşda olar.

qara qazan, könül versən ağayar.

qara quş ləş başında, soyqunçu kət yamacında.

qara quşa ox, öz yələyindən dəyər.

qara üzdən arvad olmaz, oynaşdan ər. (**qara üzdən** :qəhbədən)

qara yerin qədrin əkinçi bilər, qara yolun qədrin, yolağçı. (**qara yol**: cığır)

qaravaşın bələli başı, külü qoy, toprağı daşı.

qardaş qardaşın yoxluğun istər, ölümün yox.

qarğa qartal olmaq istədi vurdi qanatı qırıldı.

qarı dəvə köşək (bala) verməz.

qarının birçəyi ağ ürəgi qara, gəncin ürəgi ağ birçəyi qara.

qarınpa qazanın altına yox, üstünə baxar.

qarınpanın özü doysada, gözü doymaz.

qarqa balasın lappağım (ağ appağım) , kirpi balasın yuşacığım deyər.

qarqa 'qar' qış gətirər, qaz "qaqqası" yaz gətirər.

qarqa qarqanın gözün oymaz.

qarnı acığan, qazana baxar.

qarnımdan çıkan qada , kimə gedim səndən dada.

qarnıva görə aş iç, boyuva görə don biç.

qarpuz başdan, ağac yaşdan (körpəliqdan) böyüyər.

qartal qıynaqsız olmaz.

qartal qocalsa, sıçan avlar.

qartal yuvasın gəzər, at sürüsün.

qaşa baxma, gözə bax, ağızdan çıxan sözə bax.

qatır, əlilə ayaqdan, insan, dililə başdan qadaya (bəlaya) düşər.

qatranı qaynatsan, olurmu şəkər, cinsi batası, cinsinə çəkər.

qayğı əri qocaldar, güvənc onu ucaldar.

qayıq su üsdə, qaymaq süt üsdə olur.

qaynanayla baldız əş (bir) doğublar.

qazan qaynar dursa, usun (ağıl) durmadan gələr.

qazan qaynar, başın (ağlın) oynar.

qazanda olmasa, kömçədən küsmə.

qazanı başqanın, qayğısı başqa (dır).

qazı balası, bilirəm deyər, bəy balası, alıram deyər.

qazma düşərsən, yakma pişərsən.

qəbri qazan bir olur basdıran min.

qəlbircan evi olanın, gözləri qədər dərdi var.

qələmin dili iki olsada, yazısı birdir.

qəm bağlayan yolları, gülüşlər açar.

qəm səni yiyər, sən qəmi yeyincə.

qərə yel quru yel.

qıfın gen başından girən, dar başından çıxar.

qılıcı sınmış yayı yasılmış.

qılış, iki əldən (çıxar) .

qırdı kəndi ucdan uca, nə igit qoydu nə qoca.

qırx çörək borc olmaz.

qırx gündə doyular gözəldən, qırx ildə doyulmaz eykudan (yacıdan).

qırx il qıran olmuş, ölümü gələn ölmüş.

qırmızı köynək, tez kej görünər.

qış olmasa yaz olmaz, qar olmasa bar olmaz.

qış soyuqundan ölməkdənsə, yay issisi yerdi.

qışın işi, yazın yemişi bol olur.

qışın ocaq başı, yazın dağ başı.

qız alan qızara qızara gələr.

qız evi bir dəgirmandır, arıda gəlir, darıda gəlir.

qız osdu rar, ana basdırar.

qızıl döyəcəyi (çəkisi) gümüşdən olur.

qızıl gül yer yaraşığı, doğru yoldaş, ər yaraşığı.

qızıl haçar, qapılar açar.

qızıl körükdə, ər korluqda bəllənər.

qızın keçəli, daraq bəyənəmz.

qoca bağbanın bağın tikən çöp alır.

qoca it tarıcan bilər, qoca qız qazıcan.

qoca qırqı sıçançı, qoca oğru yalançı.

qoca qurd yolun şaşmaz.

qocadan demək gələr, iyiddən görmək.

qoxmayasan deyəndən, qorxun olsun yeyəndən.

qonaq (mənzili) uzaq, eşşək çolaq.

qonaq abdığın yeyər, umduğun yok.

qonaq çarşavı kimi, hər gələnin altına döşənir.

qonaq nəfəs kimidir, girib çıqmasa xəfələr.

qonaq umduğun yox, tapdığın yeyər.

qonana qədər qonaq utanar, qanandan son qonaqçı.

qonduq yurdun dəyəri köçtük yurtda bilinər .

qonşu dövlətli olsa kor qız ərə gedər.

qonşu payıynan qarın doymaz, çüçə qızından arvad olmaz.

qonşuda pişər, burda bürürər.(yemək qxusu)

qonşunu toyuğu qonşuya qaz görünər.

qonşunun dul arvadı, kişinin gözüne qız görünər .

qonuşmaq işi, kişinin işi.

qordan qorxan, dəmirçi olmaz.

qorxağın gözü böyük, azmağın sözü böyük .

qorxaqla qorxaq, qoxmadan görüşür.

qoşa qılinc qına sığmaz.

qotur keçi, sürər sürünü, bəlaya salar.

qovmaqda ərlikdi, qaçmaqda.

qoyun güdən, qurdu görər.

qoyunun tozu qurd gözüne sürmədi.

qudurqan it, cumar (yügürər) öz kölgəsinə.

quduzqan it özünü qapar olmasada kölgəsin.

qulağa xoş gələn kişi, gözədə gözəl görünər.

qulağı açan dil olur, dilsiz qulağ kar olur.

qulağın birin kar tut.

qulaq iki, göz iki, ağız tək, çox görüb, çox eşidib, az söylə.

qulavuzsuz, quş uçmaz.

qurbətə qız vermə, itər gedər, dənizə daş atma, batar gedər.

qurd ağıla girər, qarqa toy tutar.

qurd azuğu yoldadır.

qurd balasın bəsləsəndə, it olmaz.

qurd qının atsada, qılığın atmaz.

qurd qırar, doymaz, doyar, qıyaz (rəhm eləməz) .

qurd qoyunu gözdən qoymaz, könül düşünməkdən doymaz.

qurd qulağından, tutulmaz.

qurd quylar, tülkü açar.

qurd öz aclığını itə bildirməz.

qurd özü üçün işlər, it çoban üçün.

qurd sümük gəmməyə, dişləri qıcığar.

qurda sordular : nədən boynun böylə yoğndu, qurd demiş - öz işimi özüm görmüşəm.

qurda tikmək öyrət yırtmaqki peşəsidir.

qurdla xoca deyər: alaram, çoban diyər : vermərəm.

qurdla qoyun tumaz, qılıncla oyun.

qurdu qurd ilə avlamazlar.

qurdun andın yavuz qulaq eşidər.

qurdun qeyrəti gedsə, keçiyə "aba" diyər.

qurqusuz (qanunsuz) oyun qırarda boyun.

qurlu quriylə qopuz qılıylə.

quru qaşiq, ağız yırtar.

quru süfrəyə, xoca dua oxumaz.

quru torba ilə tutulmaz at.

quru yanında, yaşda yanar.

quruyan ağac əyilməz, çürüyən dəri geyilməz.

quş dimdiyindən, adam dilindən, ovlanır.

quş qanatsız olmaz, türk atsız.

quş uçmaz karvan keçməz demə.

quşun südü ağzında.

qutlu gün , doğuşundan bəlli.

qutlu gün doğuşundan bəllidir.

qutsuz quşun yuvası doğan yanında olur.

qutsuzun yeddi evədək ziyanı olur.

quyu qazdım qum çıxdı, gəlin aldım dul çıxdı.

quyuya düşən daşın səsi qonşuda eşitilməz.

qüvənib bığın buran ərəkəklər.

lan adamın topuğunu, adam ilan başını.

leyləyin gedişinə yok, gəlişinə qararlar (bakarlar).

mahnı saz ilə qız nazilə.

'mal qara' otlığın arar, ər tanışların.

malla ölər sarığı qalar, qaraçı ölər körüğü qalır.

meydansı at sürülməz, sınaqsız ər bilinməz.

mən eşşək olandan sonra, çubuk götürən çox olar.

mən gətirirəm qısa qısa, arvad dağıdır kisə kisə.

mən ölürsəm yarə nə ?, yar ölürsə çara nə ?

məndə şans hardaydı, göydən palan yağsa, quşqunu

mənə, inəklə dana, qadına, sürmə ilə xına.

məni sevən itimi daşlamaz.

milçəyin balı, haylazın malı olmaz.

min illik yollar, ilkin addımla başlamış.

min işçiyə bir başçı.

min qapıdan duz dadan, bir qapıda dayanmaz.

min ulduz olar, bir ay.

mindin atın sağrısına, qatlaş yanın ağrısına.

nə acı olki atılasan, nə şirin olki utulasan.

nə ağız yandıran aşdır, nə baş sındıran daşdı.

nə bilsin yavuz qonşu yavuz olur, yavuzlara şeytan qılavuz

nə igən yavuz ol asıl, nə igən yavaş ol basıl. (igən: çox)

nə iman var şeytan apara, nə mal var divan.

nə irəli qaçmalı, nədə geri qalmalı.

nə itin iyəsi, nədə gön (iyəsi).

nə oyanın unudu, nə buyanın dəni.

nə ölüyə hay verən, nə diriyə pay verəndi.

nə un olduq atda, nə kəpək üsdə.

nə yavuz (yaman) ol asıl, nə yavaş ol basıl.

nə yavuz ol asıl, nə yavaş ol basıl.

nə, irəli qaçmalı, nədə geri qalmalı.

nə, şaşqın ol, basıl, nə, daşqın ol, asıl.

nökər kimi işlə, ağa kimi dişlə.

o quşki sən tutmusan, qanadın mən yolmuşam.

oba durdu düzməyə, gəlin qaçdı gəzməyə.

oba yiyəsiz qalsa, donquz təpəyə çıxar.

ocağı söndürən çox olar, yandıran az !

ocaq içindən alışar.

ocaq içindən tutuşur

od düşəndə, yaşla quru birgə yanar.

od ilə od sönməz. (çözülməz).

od söndürər, su yandırar.

odda sənər sovuyar, güldə solar qruyar.

oddan çıxdıq alova düşdük.

odsuz ev qutsuz ev.

odu inandıran sudu.

odu qurcalasan sənər, qonşunu qurcalasan köçər

odu özünə bas, ötməsə özgəsinə

oğlan ağlalar gün keçər, quzu mələr il keçər

oğlun yaman olsa vurub tanrın, yaxşı olsa verib tanrın.

oğru adam oğurluğu tez bilər.

oğru istər qaranlıq gecə.

oğru qalana yanar, mal yiyəsi gedənə.

oğru, evə girdikdən sonra, qapıya açar salar.

oğru, oğrudan gizlənər.

oğrudan qorxan, mal yığmaz.

oğrudan oğruya pay düşər.

oğrunun cibi dolsada, gözü doymaz.

oğrunun yavuzu (yamalı) söz oğurlayandı.

oğruya qıyan, karvanın qırar.

oğul ölümü бүkdü belimi.

oğul ölümü göz tökər, qardaş ölümü bel бүkər.

oğurluqdan əl üzsəndə, oğruluq adı qalar səndə.

oxşatmasan tapılmaz.

oxun atmış yayın yasmış.

oxuyan yaxşı, oxuyandan toxuyan yaxşı.

olan yarma qaynadar, olmayan, əlin oynadar.

olar kim acunla yola getdilər, yerində sözü qoydular

on gün qov, bir gün ov.

onun dişi, qarnın içindədir.

ordun varsa yurdun var.

ortalıq qazanı, qaynamaz.

oruc tutmayan adam, balası adın "ramazan" qoyar.

ot qalxar, su alçağdan aşar.

otu çək, külünə bax.

oturub ölməkdənsə, dur,yıxıl öl.

oturub sizin birlə, nə xoşdur bizə.

ov gözün qurdudu.

ov nisgili (həsərət) alınca, can nisgili həsərət verincan.

ov tapanmayan atından, vuranmayan oxundan küsər.

ovçu ovunda, yolçu yolunda gərək.

ovçuya bir gözdə yetər.

oynağan yorulmaz, yorulmasa oturmaz.

oynaşa söykən ərsiz qal, qonşuya söykən şamsız.

oynaşdan ucuzu yokdu, oda bəxtinədi.

ödünc döyünc dövlətin iki gözüdür. (**ödünc** mükafat). (**döyünc** :mücazat)

öküz böyüyüb dəvə olsa, dəvə böyüyüb dağ olar.

öküzə ovhə deyəndə, götrülər.

öləcək qarqa, qırılmış dala qonar.

öləni boşla, gələni xoşla.

ölməzi tanrı yaratmaz, qırılmazı, çanakçı.

ölmüş atın, nalı sökülər, dilsiz elin başı.

ölü var söz ölüsü, ölü var göz ölüsü.

ölüm gəlirkən, baş ağrısı mahana.

ölümə güvənən, dirliyin yaxşı yaşar.

ölünü dirildincan diridə can qalmaz.

ölüyə günündə ağlarlar.

öncə düşün, sonra danış.

öndəkinin çaşını daldakı bilər.

ötən utansa ötməz, oğru utansa edməz.

öyrənmək bakmağınan olsaydı, it qəssab olardı.

öyüdü ver alana, qalığında qalana.

öz atına qulluqdan qalan, piyada qalar.

öz ayaq qabın dar olsa, dünyanın genliyindən sənə nə kar.

öz ipivi , özün eş.

öz kölgəsindən qorxan, oğruya yem olar.

öz kölgəsindən uzağı görmür.

öz yerini tap otur.

özgə ağzına baxan, ac qalar.

özgə atına minən, tez düşər.

özü üçün yatır başqalar üçün yuxu görür.

özüm özümə, külü gözümə.

özümə yer elərəm, gör sənə neyləyəyəm.

paxılın bağı göyərməz.

palçıqdan toz çıqmaz.

para ilə, inamın, kimdə olduğu bilinməz.

paranın üzü açıqdır.

pay bölənə pay qalmaz.

pay pay edən paysız qalır

pislikləri quma yaz, yaxıcılıqları qayıya.

pişik yerə öyrənər, it adama.

pişiyə ət, keçiyə ot yeməyi, öyrətməzlər.

pişiyə oyun, şıçana qıyın (zulum).

pişiyi çox sıxışdırma, pələngə dönər.

pişiyin dərdi, iti öldürməz.

porsuxu döydükcə şişər.

pul kimi qızarmaq.

pullu evin bülbülü, kasıb evin bayquşu.

pulun varsa dinclik, dilin varsa elçilik.

saçı soyuq olanın, kündəsi küt gedər.

sağlığında kor fatma, öldü isə badamlı göz olur.

sağlıq istərsən, çox yem, sayqı istərsən çox demə.

sağsağan kəkliyə baxar, öz yerişin itirər.

saxla gönü, gələr günü.

saxlanan sır deyir, qorunan dil deyir, basılan toprak deyil,

saqqal başa qurban olsun.

samanı yeyən, torbasın tikər.

sapsız balta, suya batar.

savaş bilməyən, atasın yerə vurar.

savaşa batan savaşıla batsın.

savaşılan barışar, pox yemək sözbaza qalar.

savaşıin iyisi olmaz.

sayğı, birlik tәмәli, birlik dirlik tәмәli .

sayqı sayana görәdir , düzgü alana görә.

sel gedәр qum qalar.

sevәnin quluyam, sevmәyәnin sultanı.

sevgi qarnı doydurmaz.

sevmәdiyin arpız, burnuvun dibində qoxur.

sevşiklik (mehribanlıq), iki yanlıq.

sәfehдә susanda, ussun (mәqul) görünür.

sәfeyin böyük, çiçiyi yoxdur.

sәnә verdim bir ögüd, öz unuvu özün ögüt.

sәrçә yağış yağsa balasın, dolu yağsa öz başın qoruyur.

sıçan balası torba deşәр.

sıçan görәndә pәlәngә dönән pişik, pәlәng görәndә, sıçana

sıçan keçәр, yol salar.

sıçan kimi bir gözü var dəlikdə.

sıçan kimi hər dəliyə baş vurur.

sıçan yolun tapsa izlər, tapdığıın oğurlayıb gizlər.

sınıq qapda su qalmaz.

sirrivi dosdan qıy, dosduvu düşmandan.

siz daş qoyan yerə, mən baş qoyaram.

soğan acı olsada, sırfada öz yeri var.

soldan vurur, sağdan biçir.

sonda gələn, qapını örtmüş.

sorayan yetər, soramayan itər.

sorqu sual göydə deyil, yerdədir.

soruşan dağlar aşar, soruşmayan düzdə çaşar.

soruşan, dağı aşmış, soruşmuyan, yolu şaşmış.

soylu (əsil) itməz, yağ iylənməz.

soylu (əsil) ilə daşı daş, soysuz (bəd əsl) ilə yemə aş.

söz ağızdakən ləpədi, eşiyyə çıxdı dəvədi

söz deyənin dustağı, deyən sözün dustağı.

söz quşdur, buraksan, uçar gəlməz.

söz torbaya girməz.

söz var iş bitirir, sözdə var baş itirir.

söz verir, bez vermir.

söz yiyəsi qınında, yiyəsi sözün qınında.

sözsüz ev, çalqısız toy olmaz.

sözü darı üstə qoyur.

sözü de anlayana, dedin demədin nə fərqi var, qulağa

su axar yolun tapar.

su çiçiyin, söz böyüyündü.

su çuxurda durar, pul qıtmırda.

su görməyən üzmək nə bilir.

su suyuq olar, quru quruq.

su yatar, düşman yatmaz.

su yüyəsin mal yiyəsin tapar (yüyə : yol, lülə) .

subay oğlan, mitil yorqan.

subayın, malın it yeyər, canın bit.

sudan duri, aydan arı.

susmaq, tanımaq deməkdir. (**tanımaq**: razıyam)

susuz ağac, bar verməz.

suyun çağlamayanı, insanın söyləməyənı.

suyun imanın odda gör.

suyun qaymağı buz, şorun qaymağı duz.

suyunan odun arası imandır.

süd ilə gələn sümüklə çıxar.

sümüyün iliyi, kişinin biliyi.

sür ged deməmişlər, gör keç demişlər.

sütdən ağzı yanan, yoğurdu pülər içər.

sütlən gəlib, sümüklə çıxar.

şafталı gəlməmiş, табаğı gəldi.

şahın başı vəziridi, vəzirin əli şahdır.

şalğamı dadmasanda, barı tarlasından keç.

şeh keçirməz, səs ötürməz.

şirin dilin olsun, ətin yağın özünün.

şirin dilin olsun, qoruyan sözün.

şirin yalandansa acı gerçək yeğ.

şunqarla dəvə ovlanmaz.

tabutun özgə çiyində görməyən, ölümünə inanmaz.

tamunu qızdır uçmağı bəzə. (**tamunu**: cəhənnəm) (**uçmaq**: cənnət).

tanrı bilir, bəndə görür.

tanrı kora, necə baxsa, korda ona, elə baxar.

tanrı verim deyərsə, yalvaca (peyğəmbərə) nə söz qalır.

tanrı, dərdi çəkən verərər.

tanrının malı yok verə birinə, birindən alar verər biri birinə.

tapda dəmiri tanı, qaçdır atıvı tanı.

tarlayı düz al, qarını qız al.

tat ilə iti, vurduqca tanışraq olur. (**tat**: yad.fas)

tatı dadızdır, türkü qarışdır. (**tat**: yad.fas)

taza görən daylaqlar, çuluna baxar oynaqlar.

tazı ökün durnadan alar, bit ökün taxdadan alar.

tək qanatlı quş uçamaz.

tələsən tələyə düşər.

tənbələ yuxu dərman, loğaza gülmək.

tənbəlin qamçısı az olmasın, gəvəzənin gəpi.

təndir issi olsa, çörək saxlar.

tənhalık tanqalıqdı (allahlıqdır).

təpə ciğirsız, dərə keçitsiz olmaz.

təpərlinin (qeyrətlinin) ürəgi qaynar, təpərsiznin (qeyrətlinin) ürrəgi oynar.

təpərsizdə (qeyrətsizdə) inam (iman) arama.

təpərsizin (qeyrətsizin) qeyrətsizin dilin al, dilin verdi gözün al.

tikan biləməklə itilməz

tikənsiz gül əngəlsiz yar olmaz.

toğlaçıya (kərpici) günəş, cütçüyə yağmır.

toxikən, yemək yeyən, dişilə qəbrin qazar.

topal ilə gəzən, axsamaq öyrənir.

toy oynaqsız, ev qonaqsız olmaz.

toyda qız bəyənməzlər.

toyuq eşinə eşinə göz açar.

toyuq ölsə bir tükdü, dəvə ölsə, dərisi bir yükdü.

toyuq toydada kəsilir, yasdada.

toyuqun məməsi dimdiyindədir.

tökmə su ilə, dəğirman dönməz.

tutduğun qoyur, qaçanı qovur.

tüh demə tək de, fas demə təs de.

tüh demə tək de. bəs demə təs de.

tülkü ətə gələr, dovşan ota.

tülkü ölümü, aslan ağrıtmaz.

tülkü vardır baş alır, qurdun adı yamandır.

tülkü yatağın bilir.

tülkünün gəzib gəldiyi yer, kürkcü tukanıdır.

tündə bəslənən, tanqası doğar. (**tanqası: danqası**. səhəri)

türk dili bağa bənzər.

türk türkü vurur, arada tat (yad.) aparar.

türkə bir səlam ver, yeməyi özü verər.

türklər qaçanı qovmaz, qovandan qaçmaz.

türkü yazın besavatlarda oxusun.

uca ağac gurultusu dalıynandı (daldadır) .

uca ağacın gurultusu, dalıynan olur (dalındadır) .

ulular sözünə baxmayan, uluya uluya qalar.

ummadığın daş, baş yarar.

usdan (ağıldan) artıq var olmaz, ondan yaxın dos.

usdan (ağıldan) yavan, cibdən (puldan) yağlı.

uslu (ağıllı) "bizi" tapınca, dəli bacadan düşər.

uslu (ağıllı) işinə baxar, dəli dişinə.

uslu (ağıllı) olub dərd çəkincə, dəli ol, dərdivi çəksinlər.

uslu (ağıllı) ögrənər, axmaq öyrəder.

uslu ilə (ağıllıynan) daş daşı, axmaq ilə yemə aşı.

ussun ağıllı&.

ussun məqul.

usu güdənin, dili uzun.

uşağı yolla iş dalınca, özündə düş dalınca.

uşaqki var yox bilməz.

utan utanmazdan, qorx qorxmazdan.

utanarsan, çiçiklə deyişmə, yıxılarsan böyüyə ərishmə. (ərishmə: icəşmə)

uzaq (ıraq) yerin savın (xəbərin) karvan gətirər.

uzun yolun, bu başında yalan danışan, o başında özündə inanar

ümüdlə yaşıyan, acından ölər. (ümüt ilə keçinən, aclıqda ölər).

ünüm anla, sözüm dinlə.

ürək ağrısından kef olmaz.

üşşəyi yiyəsi deyən yerə bağla birdə döy qabırğasına.

üşüyənə ulduz ot.

üzə gülür ayaqdan çəkir.

üzləmə üzü çıxar.

üzü pırıldır, içi qırıldır.

üzüm çöpsüz olmaz.

üzüm üzümə baxa baxa yetişər.

üzümünü yedə, bağın sorma.

üzün qızsın, qulaqların çınlasın.

üzündə qut, sözündə tat, dilində menqu suyu.

üzüntü bir dəniz, batdın geddin, ümüt bir qayıq, mindin,

valıqların ən yaxcısı, əldəkidi.

vardır pulun, yetən qulun, yoxdur pulun, dardır yolun.

varlı bacı yaxında, yoxsul bacı uzaqda olmasın.

varlığın sonu ilə, yoxluğun önü birdir.

varlının xoruzuda yumutlar.

varlının min əsgiyi var, yoksulun bir toxluğu var.

verdiyin bir yumurta, onuda yırtı yırtı.

verən əl kəsilməz.

verən əli, hər kəs öpər.

verirsən doyur, vurursan duyur.

verməyin nə ,yavaş ged, deməyin nə?) .

vətən elin evidi.

vətənin tüstüsüdə şirindi.

ya adın çıksın ya odun çıksın.

ya al təzələ, ya yama təzələ.

ya sana (hesab) bilmişən ya götün çubuq görmüyüb.

yad (qərib), kor olur.

yad tatdan, tanış şeytan yeydi.

yağsa yağış, bitər qamış.

yaxcı arvad var qadan alar, onun pisi qadan qalar.

yaxcı demişlər, vardan etmişlər, iyid demişlər, candan

yaxcı işə gələr, yaman aş.

yaxcı işə gələr, yaman aş.

yaxcının etdiyin gör, pisin yaptığın.

yaxcının özündən um, bilənin sözündən.

yaxcının sözü dilində, yamanın öcü ürəkdə.

yaxcısı özüvə, pisi özüvə, yelə tüpürsən, yeldə tərər

yaxcıya yokuş, yamandan üzüş.

yaxşı atın dişinə baxma.

yaxşı gəlin gülümdü, yaman olsa ölümdu.

yaxşı olana seinki başına gəlsin.

yaxşı olur qızların hamısı, hardan çıxır arvadın pisi.

yaxşı yaman, keçər kərvan.

yaxşı yaman, keçər kərvan.

yaxşılarla vuruşma, yamanlarla duruşma. (**duruşma**: iddiada bulunma)

yaxşılıq ağac başında tutmaq çətin, yamanlıq ayaq altında

yaxşını yada vermə, hayıfdir, yamanı yada vermə, ayıbdır.

yaxşıya yaxşı de, yaxşılığın artırsın

yaxşıyada yaxşı malı tapışma.

yaxşıyla yaxşı, yarışqan at, yamanla yaman qudurqan it.

yakşı qadın ömür balı, yaman qadın ev qudası

yakşıya yakşı desən çəkinər, yamana yakşı desən övünər.

yalançı iki üzlü.

yalançı yalağçını tovlar.

yalançının doğrusunada inanma !

yalançının evi yanmış, kimsə inanmamış.

yalqız quş, yuva salmaz.

yalnçının sözündən yok gözündən bil.

yamağı tapılmayan geyimi, geymə.

yaman arvad, tez kişini qocaldar, soylu arvad dədlərini azaldar

yaman qohum - varın olsa , görə bilməz, yoxun olsa verə bilməz.

yamana aş versəndə, iş vermə.

yamana verdin aşın, o yerdən daşın.

yamanı pullu deyib yaxın durma, yabını yallı deyib atın sanma.

yamanın azıda, çoxdur.

yamanın yaxşıya verəsi nə, axmağın usludan alası nə.

yamanlıq yaxın, yaxcılıq uzaq.

yanğıla (şeytanla) qabax əkənin, qabax başında patlar.

yanğıla (şeytanla) ortaqlan, buğda əkər, saman biçər.

yanğın (şeytanın) yoldaşlığı, dar ağacınadək.

yanğına körüklə gediməz.

yanğıla (şeytan) ilə buğda əkən, samanın alır.

yanmayanda yanmaz, ha yellə ha ətəklə.

yansın çırağı, gəlsin sorağı.

yanşağı dinməz dəngələr. (çok danışan) .

yaprağı qoyun yesə qığ olur, ilan yesə ağı.

yara sağalar, yeri qalar.

yara var bağlarlar, yara var dağlarlar.

yarasaya gecə gündüz aydın.

yarını uy (xiyalda), dünəni qoy (burax. quyla), bu günü gör.

yaşı gördüyündə deyər, yaman verdiyindən.

yaşın çevirərlər, qurusun yığlarlar.

yaşına baxma, başına bax.

yatmış, yatmışı oyatmaz.

yavız it, sürüyə qurt gətizir.

yay oğurluğu qışda deyilər.

yayda kölgə xoş, qışda çuval boş.

yayın kölgəsin güdən, qışın qarına düşər.

yayın yasmaq gərək, yarağın (silahın) asmaq gərək.

yaylıq örtən kişidənsə, papaq qoyan qadın yaxşı.

yaz bir çiçəklə yazlamaz heç.

yaz bitirir, yay yetirir, güz gətirir, qış itirir.

yaz gətirər, qış götürər.

yaz yapan, qış qapan.

yaz yapıya bax, qış qapıya.

yaza çıxardı danasın, bəyənəmər oldu anasın.

yaza çıkarsan tərə yesəndə kərə yesəndə.

yazana baxma, yazıya bak.

yazda ayrandan, qışda yorqandan olduq.

yazda çalan, qışda oynar.

yazda hərəkət, güzdə bərəkət.

yazda yatan, qışda üşüyər.

yazda yaz, qışda qıs.

yazı ayrandan, qışı yorqandan olduq.

yazın ayransız, qışın yorqansız olmasın.

yazın şəhi, qışın qarı yaşam barı.

yeddi oğul, bir dədə, yüz tülkü bir aslan yerin vermər.

yel aparən yelindi, yerdə qalan yerindi.

yel belə əssə ! balta belə kəssə ! vay mənəm halıma.

yel əsəndə yellənər, yol görəndə yollanar.

yel üfürdü, su köpürdü.

yel vurur çalır, yengələr oynayır.

yelə tüpürən, üzündə yığar.

yelin önünə düşən, yanılır.

yeməyin dadı duzdu, sevginin dadı düzdi

yeməyin qoyun olsun, gördüyün düyün olsun.

yeməyin yalqız yeyən, yükün özü qaldırar.

yemirəm işmirəm yatmıram vermirəm burda olmaz.

yemişin (meyvəsin) yedə, ağacın sorma.

yemsiz torba, at gətirməz.

yeni yenidi, yamaqlıda yeni.

yeni yenidi, yamalı yeni.

yerişi at, üstündə yat, belinə min, mənzilə çat.

yeriyən çatmış, yatan qalmış.

yeriyən öz dabanın güdməz.

yeriyən yol alır yeriməyən yoldan qalır

yeriyən, бүдүрәр.

yerli söz yerin tapar, yersiz söz, yiyəsin.

yersiz söz ağızdan çıkar, yersiz yeriş adamı yıxar.

yetdim dedin, yıxılma, doldum dedin, tökülmə.

yetimə çörək verən az olar, hamamamda can can deyən çox

yetimin hamamda, atası çok olar.

yeyip içip qonup köçüp.

yəhəhərsiz ata yük çatılmaz.

yəhər at belində, həmməşə qalmaz.

yəhər ata yük olmaz, arvad ərə.

yəhər, gah atın belində gəzər, gah yiyəsinin.

yəhərin ağır yüngülün at bilər.

yıxılsan dizindən gör, əzilsən dilindən gör.

yılıqın (qorxağın) odu qızdırmaz.

yiyesini ağırlayan, itinə gəmik atar.

yiyəli itin, quyruğu dik durar.

yiyesinə baxıb, mıxını çalır.

yiyesiz mal, ya elə gedər, ya yelə.

yoğun incəlinə, incə üzülər.

yoxsul arpa tapar, saxlamağa yer tapmaz.

yoxsul qızına, qızıl demiş, kor itinə gümüş.

yoxsulluqda varından demə, qocalıqda zorundan demə.

yoxsulluqdan, vara nə, qocalıqdan, zora nə.

yol bilən, kərvana qatılmaz.

yol uzaq, eşşək çolaq.

yolçuda (dilənçidə) nə var qırığa (yoluğa) verə.

yolçudan yolçuya (dilənçidən dilənçiyə) pay düşməz.

yolda yoluğan, yoldaş olmaz.

yoldan irəli yoldaş, evdən irəli qardaş.

yoldaşı qarqa olanın, yediyi pox olur.

yoldaşın yaxcıdısı, uzun demə yoluva.

yolu qovan gəncə varır, sözü qovan da'vaya.

yolu qovan xəznəyə sözü qovan da'vaya.

yolu qovan xəznəyə varır, söz qovan savaş qoparar.

yolun açıq, düşmənin basıq (olsun) .

yolun azana, ulduz, ay kimi görünür.

yolun ucu məndən, ayağın gücü səndən.

yorqun ata şallaq vursan, şillaqlar (şillaq atar) .

yuxarı bax qəm eylə, aşağı bax dəm eylə.

yuxuda balıq görən, yadığın altın güdər.

yumurtadan yun qırxır.

yumurtana görə, qaqqılda.

yuvanı erkək tikər, dişi saxlar.

yucarlaq daşda, yosun (ot) bitməz.

yüksüz eşşək yorğa gedər.

yüngülü yel alar, ağır yerində qalar.

yüz beyin olsada, birgə bilənlə danış.

yüz birə qoşulmaz, bir yüzə qoşular.

yüz eşitməkdən, bir görmək yaxşı.

yüz ölçək bir biçək, özümüzə uyğunluğu seçək.

yüz vur deyəndən, bir vuran yaxşı.

zər ilə zor iş aparar.

zərgər tükanın tozuda qızıldandır.

zirəm sənə su verərəm bu gün verərəm yarın verərəm.

zor olsada başlaması, xoş olsunda qutulması.

zor zoru, kor koru götür.

zurnaçının göz nəyinə gərəkdir.